

Markó Károly és köre

Katarina Benová és Sabine Grabner tanulmányai révén szlovák s osztrák kollégáik legfrissebb kutatásait is hasznosították hazai művészettörténészeink (Bellák Gábor, Dragon Zoltán és Hessky Orsolya) a Magyar Nemzeti Galéria október 2-áig látogatható tárlatának megrendezéséhez. Az ottani múzeumoktól kölcsönzött képeken túl dán, cseh, katalán s mexikói közgyűjtemények, mifelénk eddig ismeretlen ritkaságai mellett, magyar és külföldi magánkollekciókból is válogattak. Miközben Budapesten „Markó Károly és köre – Mítosztól a képig” címmel főleg festmények láthatók, bibliai s mitológiai témák, illetve történeti tájak tematikus csoportosításában, addig az esztergomi Keresztény Múzeum „Vázlatól a képig” elnevezésű kiállításán, a művész rajzait mutatja be a saját gyűjteményéből.

Markó Károly (1793-1860) apai és anyai ágon egyaránt német származású volt. A felvidéki születésű és a lőcsei evangélikus gimnáziumban érettségizett katolikus fiatalember előbb Erdélybe került és Kolozsvárott szerzett földmérnöki diplomát, majd a pesti rajztanoda után a bécsi akadémián teljesítette ki festészeti ismereteit. Kezdetben térképészként dolgozott egy lublói birtokon, majd Esterházy László püspök rozsnyói uradalmában. A betleri kastélyban gróf Andrássy (III.) Károly családjával is kapcsolatba került. Szabad idejében rendszeresen akvarellezett a festői környéken. Amikor végleg a művészi hivatás mellett döntött, rövid kismartoni kitérővel Pestre költözött és nagybátyjánál, Schedel Ferencnél szállt

meg, ahol ennek fiát, Toldy Ferencet is megörököltette. Kiterjedt portréfestői munkássága mellett eleinte úgynevezett „eszményi látképeket” alkotott, majd fokozatosan eljutott a helyrajzi valósághoz hű távlati ábrázolásig. A kor romantikus szellemében bontakozott ki érdeklődése a „történeti-földrajzi” emlékek iránt, így festette meg a pozsonyi várat kétféle nézetből és – az iskolai tankönyvekből közismert képét – a Visegrádi panorámát is.

Itáliai tájképeket először Bécsben látott a Belvedere, közönség számára is nyitott császári gyűjteményében, másrészt tanárai vagy művésztársai otthonaiban. Mediterrán vágyálmai a harmincas évek elején váltak valóra, előbb rövid firenzei tartózkodása, majd római letelepedése idején, az évtized derekán. Négy éven át élt az „örök városban”, ahonnan egészségi okok miatt költözött csak tovább Pisába. Ekkor már a magyar földön hagyott családját is magához vette, mert sikerült biztos megélhetést teremtenie, beilleszkednie az olasz művészeti életbe. Alkalmazkodó természete mellett ezt rendkívüli nyelvtudása is nagymértékben elősegítette. A kortársai arról számoltak be, hogy a felvidéki és családi környezetéből hozott magyar, német, szlovák és morva négy nyelvsége mellett franciául, angolul és „különösen szépen latinul” is tudott, ezért aztán az olasz nyelv elsajátítása sem jelentett számára gondot. Azt is feljegyezték róla, hogy kiválóan játszott fuvolán és a vívásban is sok elismerést szerzett. Az otthonaül szolgáló Villa l'Appoggi ajtaja állandóan nyitva állt

közeli és távoli kollégái, valamint széles baráti köre előtt. Rendszeresen ápolta bécsi és pesti szakmai s emberi kapcsolatait is. Két évtizedes távollét után, 1853-ban tartózkodott ismét hosszabb ideig Bécsben, ahol tisztelői valóságos ünnepléssorozatban részesítették. Hans Gasser szobrászművész ekkor készítette el gipsz mellszobrát, amelyet aztán fehér márványból is kifaragott. Markó halála után Ferenc József ezt a műalkotást a Magyar Nemzeti Múzeumnak ajándékozta.

Wagner István

Markó Károly: Campagnai táj vándorokkal (1838) olaj, vászon